

Szerkesztési iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

XXXVII. évfolyam 58. szám.

Nagybecskerek, 1908.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 hft.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hónapra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknál.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Kedd, március 10.

A közigazgatási bizottság ülése.

— Saját tudósítónktól. — március 10.

Torontálvármegye közigazgatási bizottsága, mint már röviden jeleztük, tegnap délelőtt tartotta március havi rendes ülését a vármegye-házán Botka Béla főispán elnöklésével.

Az ülésen jelen voltak: Jankó Agoston alispán, dr. Vinczehidny Ernő megyei főjegyző, Poroszkay Béla m. főügyész, dr. Mihálovics Ödön árvászéki elnök, dr. Piechl Szilárd m. főorvos, Tóth István kir. tanácsos pénzügyigazgató, dr. Vértessy Gyula kir. tanfelügyelő, Faur Kornél kir. főmérnök, dr. Konyovics György kir. ügyész, dr. Radvány Ferenc, a pancsovai tanfelügyelőség vezetője, Franz J. L., dr. Gyertyánffy László, Steinitzer Géza és Vinczehidny Izsó bizottsági tagok, Bielek Antal, Rigó István, Filkovich Boldizsár, Szilágyi Albert, dr. Sal Ferenc, Mirkov Iván, Eördögh Virgil és Bielek Vilmos előadók.

Mután az elnöklő főispán megnyitotta az ülést, áttértek a szakelődök szokásos jelentéseire, amelyek a következők:

A pénzügyigazgató jelentése.

Tóth István kir. tan. pénzügyigazgató havi jelentésében a következőket adja elő:

Torontálvármegye, mint törvényhatóság területén állami egyenes adók címén múlt év végével hátralék 2,859,802 korona 27 fillér, a folyó évi adótarozásnak és utóagó előírásnak első évnegyede esedéke 2,258,782 korona 96 fillér. Összes tartozás 5,118,585 korona 23 fillér. Törlesztés 91,146 korona 58 fillér. Megállapított adótarozás 5,027,438 korona 65 fillér, befizetés 1,123,113 korona 91 fillér, hátralék 3,904,324 korona 74 fillér, vagyis az össztartozásnak 76% a. A folyó évi február havi befizetés 221,385 korona 18 fillérrel, a folyó évi január—február havi befizetés pedig 229,908 korona 3 fillérrel kisebb, mint a múlt év hasonló időszakában teljesített befizetések voltak. Hadmentességi díjban megállapított tartozás 350,145 korona 35 fillér, befizetés 13,165 korona 3 fillér. Hátralék 336,980 korona 30 fillér, vagyis az össztartozás 96%-a. A folyó évi február havi befizetés 7185 korona 95 fillérrel, a január—február havi befizetés pedig 7990 korona 61 fillérrel kisebb, mint a múlt év hasonló időszakában teljesített befizetések voltak. A pénzügyminiszter rendelete

alapján egyenesadóban 12 esetben 9830 korona 16 fillér, jogilletékekben 91 esetben 56,105 korona 75 fillér erejéig részletfizetési halasztást engedélyezett. Ugyancsak a múlt hónapban 172 esetben ideiglenes házádomentességet engedélyezett a pénzügyigazgatóság. Végül jelenti a pénzügyigazgató, hogy a pénzügyminiszter Thury Mihály számtáncosot a gyulai pénzügyigazgató-sághoz s helyébe Kiss István gyulai számtáncosot helyezte át.

Népoktatás.

Dr. Vértessy Gyula kir. tanfelügyelő havi jelentésében előadja, hogy a kultuszminiszter az összes tanfelügyelőségeknek meghagyta, hogy azoknak a lelkészeknek hitoktatási tiszteletdíj t, akik nem végzik a hitoktatást a népiskola felsőbb osztályaiban magyar nyelven, tartassák vissza. A kultuszminiszter továbbá a következő állami segélyeket engedélyezte az egyes iskolák 1907/8. iskolai évi dologi szükségleteinek fődőzésére. A nagybecskereki községi kereskedő inasiskolának 640 kor., a nagykiskis községi kereskedő inasiskolának 1020 kor., a nagybecskereki községi iparos inasiskola részére 2120 kor., a szerb-nagyszentmiklósi községi iparos inasiskolának 2500 kor., a zombolyai községi iparos inasiskolának 1500 koronát. A miniszter az 1907. évi XXVII. t.-cikkben foglalt rendelkezéseknek megfelelően az államsegély engedélyezése után eddig a következő tanítók fizetését rendezte: Mupper János officinári, Schmidt Mihály szerbnyelvi tanár, Schmidt József, Rückert Antal és Schuld György nagyjéceai, Szauer Máttyás grabáci községi elemi népiskolai tanítóknak ötdéves korpótlékaikat megfelelően rendezte, továbbá Franzen Péter, Franzonné Sch. Antónia grabáci, Winter János Öregfalui és Standhaft Adél nagyjéceai községi elemi iskolai tanítók rendes évi fizetésének kiegészítéséhez pedig az új törvény értelmében megfelelő állami segélyt engedélyezett. Nevezetesebb intézkedések közé tartozik még, hogy a kultuszminiszter Zuffkáné Pornói Franciska szerb-nagyszentmiklósi áll. el. iskolai tanítónő ellen elrendelt fegyelmi eljárást beszüntette s állásába visszahelyezte. Mihályffy József zichyfalvai áll. elemi iskolai igazgató tanítót a kultuszminiszter a vármegyei közig. bizottságnak a nevezett igazgató-tanító terhére megállapított 1032 kor. 52 fillérsnyi összeg hiánya és az igazgatói pénztár hűtlen kezelése miatt a nevezett igazgató tanító ellen elrendelt fegyelmi vizsgálat alapján ügyigazgatói, mint pedig tanítói állásától függesztette. A múlt hó folyamán a kir. tanfelügyelő iskolalátogatásokat nem végazhatott, mert egész

idejét igénybe vette a halaszthatatlanul sürgős, nagyszámú s fontos hivatalos irodai ügyirat földolgozása s egyéb adminisztrációs hivatali ügyek elintézése. Különösen igénybe vette egész idejét az a körülmény, hogy vármegyéink legtöbb felekezeti és községi iskoláinak főtanítói csak a legutolsó hónapban terjesztették be tanítóiknak az új törvény értelmében őket megillető illetményeikhez szükséges kiegészítő államsegélyek s korpótlékok engedélyezése iránti kérvényeket, a melyek behatárolt tanulmányozása és földolgozása nélkül a kérvények a miniszterhez lettek volna fölterjeszhetők, már pedig azok a tanítók, akiknek kérvényeit a közig. bizottság az évi március hó végéig föl nem terjeszti, az 1907. évi július—december havi államsegélyre már igényt nem tarthatnak.

Czeglédy István és Szabó Bertalan kir. s. tanfelügyelők meglátogatták a nagybecskereki központi áll. el. iskolát, az összes áll. és egyleti ovóintézeteket, a városi kereskedő inasiskolát és az összes gör. kel. szerb elemi iskolákat.

kir. tanfelügyelő már az elmúlt évben is rámutatott azokra a hiányokra, a melyeket a nagybecskereki gör. kel. szerb elemi iskolánál tapasztalt s a mely hiányok nagyrésze most is fennáll. Így kénytelen volt a vármegye közig. bizottsága utján az egyházmegyei főhatóságot újból fölkeríteni, hogy a hiányokat most már gyökeresebben orvosolja, mert türelmetlenül állapít az, hogy az iskolai épületek és azok melléképítményei a legelhasználtabb állapotban vannak és hogy a tanítótestület több tagja magyar oktató képességgel nem bír. Czeglédy István kir. s. tanfelügyelő ezenkívül meglátogatta a magyarpadói áll. és a szerbpadói gör. kel. szerb népoktatási intézeteket.

Dr. Radvány Ferenc, a pancsovai kir. tanfelügyelőségi kirendeltség vezetője tett ezután jelentést több ügyről, valamint a múlt hónapban végzett munkásságáról.

Kereskedelmi ügyek.

Faur Kornél kir. főmérnök jelentése szerint a Gál és Tyrnauer vállalkozók a sürgűtésekk ellenére sem szállítottak építési anyagokat a nagybecskereki—nagykiskis és nagykiskis—nagy-szentmiklósi törvényhatósági községeknek az állami beruházási hitel terhére kiépítendő szakaszaira. Az écska—módsi és nagykiskis—lovrini törvh. községeknek az állami beruházási hitel terhére kiépítendő szakaszán ellenben az utalpkörök még a folyó hónapban megindul. Az állami községek kifogástalan karban vannak. A törvényhatósági községek hengerelt részei szintén kifogástalan,

A „TORONTÁL” tárcája.

Magyarország plasztikája történelmi vonatkozásaiban.

Dr. Csátrbusz Géza előadása a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület folyó évi március 7-iki nagygyűlésmiklósi kultúrestélyén.

(Magyarország európai helyzete. — Földrajzi felépítése. — Hágók. — Erdély. — Keleti- és Nyugati Magyarország. — A Duna két alföldje. — Délmagyarország.)
(A „Torontál” eredeti tárcája.)
(Befejező közlemény.)

Az is érdekes, hogy a török, ahol csak tehetette, kerülte a hegyes vidéket. Kassán, Pozsonyban, Zemplénben soha sem volt, Nagyváradot is csak akkor foglalta el, mikor rá akart ijjeszteni Erdélyre. A magyar Alföld ugyanis szakasztott mása a déloroszországi rónáknak. Klíma, növényesség, folyók, tavak, jellege egy és ugyanaz. Ezért helyezkedett el a hun, avar, a magyar, török is az Alföldön, átengedvén a görbe Felvidéket más népeknek. Az alföldi és felvidéki gazdasági élet különbsége természetesen az ethnogr. és politikai különbséggel járt együtt. Ez az oka, hogy a Kárpátok ivezetére támaszkodó magyék és városok mindig egy hurok pendültek Erdélyvel s bárki élezte a felkelést, lett legyen az akár a kálvinbittó Betlen, Bocskai, a lutherásus Thököli vagy a katolikus Rákóczi, mindjárt a fölkezők mellé állott a Felvidék, különösen a hernádi horpadásig terjedő része Kassával.

Mert megint nem véletlen, hogy nyugoti Magyarországon zúfolódik össze a német rögös, vetődött konfiguráció s hogy ott merőben más a kulturális, gazdasági, politikai élet és fel fogás, mint keleti Magyarországon a tulnyomólag redőzött és vulkános területen. A Dunántul, Horvátország és a Felvidék nyugoti fele mindig a Németországra támaszkodó Habsburgokkal tartott. Magyarország felszabadító háborúja Nyugatról indult ki.

Nem akarom itt az ellentétek listáját adni, csak arra a gondolat és felfogásbeli különbségre utalok, mely p. o. a dunántuli Kisfaludnak, Vörösmarty. Zrínyi a költő s a kelet magyarországból Csokonai Petőfi Arany között épp úgy kiérezhető, mint ahogyan dunántuli bazilika, román s a keleti és felvidéki gót stílek, vagy a dunántuli Széchenyi, Deák Ferenc s a kelet-magyarországi Kossuth, Tisza eszmekörrei különböznek. Az a magyarság, mely a dunántuli és nyugat-magyarországbeli már keresztény avárokat, németeket és szlavokat felszűrésőte valószínűleg előbb s másképp fejlődött ki ethnikaiklag, mint a besze yökkel, kunokkal, palócokkal s északi szlavokkal elegyedett keleti csoportja. Nem szabad ugyan misztikumokat, titokzatosagokat keresni, mert a szellemi és a vér életének más törvényei vannak, mint a lakóhely külső alakulásának — de valamelyes nexusnak mégis kell lenni a kettő között.

Nem hiszek a Bekics-féle misztikumban sem, hogy az Alföldnek csodás ereje van idegen elemek atalakításában, atyurasában — hiszek azonban a föld politikai erejében. Értsem alatta a geográfiai egységet, a közlekedés, érintkezés lehetőségét, a védelem, a gazdasági egymásra utaltságnak szükségét, a kulturális gondolatok, eszmék közösségét, — szóval az anthropogeográfiai tényezőket, melyek nemzeteket alkotnak és teremtenek. Ilyen tényezők közös bázisa nálunk a Duna két alföldje, a perifériális fölvidékek természetesen egyesítője, mely nélkül nincs magyar állam.

Igaz, a Duna csupán középső szakaszát bírjuk, de legterjedelmesebb s talán legértékesebb szakaszát, mert a Balkán-félszigetnek redőzött és vetődéses része csak úgy hajlik feléje, mint a Kárpátok gyűrűjében egybefolytat magyar. és erdélyországi nagy völgyrendszerek. Az északi völgyületek majdnem félkörösen nyílnak északra a Duna síksága felé, a Tisza pedig keleti Ma-

gyarországot csapolja le s vezetői vizeit a Dunába. Ezen völgyületek révén mindenttt vezetnek ország és vasutak a központi síkságról a kerületi hegyes tájra s kicserélik az Alföld kenyérményeit a Felvidék és Erdély ércével, fájával, hegyi boraival és iparcikkeivel. 24 óra alatt vasuton az ország bármely pontjára lehet jutni, a művelődés, politika tényei, a közigazgatás, védelem rendeletei 24 óra alatt az ország legfelre esőbb tájkára elhatnak. Ugyanannyi idő alatt a hadsereg is mozgási ható bármind irányban. A központi Alföldnek ez a geográfiai egysége az, mely közbiztonságot, a politikai és kulturális élet e feleségét biztosítja, közszellemet és közös akaratot, szóval állami életet teremt. Nincs abban semmiféle mysticum, csak érteni kell a földfelület morfológiájához s a geográfiai tényezők együtes működésének felismeréséhez.

Aki tudja p. o., hogy a Duna tükre Ujvidéktől kezdve Orsováig egyfolytában: 100 m. alatt van a tengerszintjének: az érteni fogja III. Béla, Imre, Nagy Lajos, Mátyás királyaink balkanpolitikáját is, mely a Duna felé lejtősű ő országokat mind a Duna körébe akarta vonni. Mosolyoghatnak az imperializmus merészségén, de végtére a geogr. tények írják elő ezt az imperializmust, a geogr. politikai és kulturális terjeszkedés irányát. Kossuth Lajos dunai konföderációja nem halt meg, mert geogr. tényeken sarkallik, Magyarországnak kell a Balkán-félszigeten piszót keréni és politikát csinálni, mert amely állam lemond a geogr. előnyeiről: az felhagyott állami életével és lemondott politikai létezőségéről is.

Befejezésül ennek keretében még déli Magyarország geográfiai helyzetéről is kell egy-két megjegyzést tennem. Délvidékünk geográfia kerek, nem függőleges sem Erdélynek, sem a Nagy-Alföldnek. Bázisa a Balkánra támaszkodó Alsó-Duna mély völgyülete, kerete az erdélyi déli Havasokról szintén félkörökben a Duna fele hajló

hivósított részei pedig minden időben járható állapotban vannak. Az uti személyzet időszerű munkálataival foglalkozott s kötelességének általában megfelelt.

Közegészség.

Dr. Plechl Szilárd m. főorvos havi jelentésében előadja, hogy a közegészségi viszonyok február hónapban kielégítőek voltak. A ragályos betegségek közül bejelentettek 84 vörheny, 3 tífusz, 93 difteritisz, 80 kanyaró és 2 gyermekágyi láz esetet. Az influenzás betegek száma is csökkent s a hurutos és csúszos betegségek is csak kis számmal fordultak elő. A kórházi statisztikából közli a főorvos, hogy a múlt évben a nagybecskereki kórházban 3108, a nagyszentmiklósiiban 1437, a nagyikindaiban 1209, a törökkanizsaiiban 341 és a módosiban 266 beteget ápoltak.

Börtön ügyek.

Dr. Konyovics György kir. ügyész jelenti, hogy a vármegye területén levő fogházakban mindenütt rend van és semmi különösebb fölemlíteni való nem fordult elő.

Végül több kisebb jelentőségű felelősségi ügyet, kihágást, betegápolási dolgot intézett el a bizottság s miután a jövő havi ülést április 13-ikára kitűzték, az elnök a tanácskozást berekesztette.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 8 órától kezdve 1/2-ig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 15 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/6-tól 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délután gőzfürdő. A kád-fürdő reggeltől este 6-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva minden nap d. u. 5 órától este 10 óráig, vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10 óráig.

Március 16. Városi közgyűlés.

Március 20. Tudóvészellenes egyesület közgyűlése.

Április 2., 3. Gyermeknap.

Április 11. Jótékony négyzet közgyűlése.

Április 13. Közig. bizottsági ülés.

Március idusa.

Közeledik ismét az emlékeztető nap, amely talán századokig ünnep lesz a magyar nemzet életében: a szabadság, egyenlőség, testvériség kikiáltásának évfordulója. Bár a természetben még tél van s nem bontakozott ki teljes pompájában a tavasz, ennek a napnak emlékeztetője mégis az ébredő tavaszt várja szemeink elé s derűt, ébredést, szárnyaló gondolatokat fakaszt lelkünkben, melyekkel visszafelé a múltba, hogy örömet, lelkesedést, ihletet merítsünk csodás eseményeiből.

A nemzeti feltámadásnak és újraébredésnek ünnepe március 15-ike, mely — ha fekete betűkkel jelzi is a kalendárium — ünnepet jelent ennek az ezeréves, viharverte nemzetnek az életében. Ezen nap emlékeztetője él az ország minden

hegyivék, melyekből a Súrán, Muniára, Retyezát, Rosszia gerinc, a Czárku-Godján-Gugu hegyes vidék valószínűleg a Pojána-Ruska fejlődik ki. Igen nevezetes a hassai horpadékra emlékeztető szakadékok, melyet a Temes és a Cserna használnak fel. Ettől nyugatra a Godján-Gugu hegyive a Dunán keresztül a Balkán-félszigetre csap. Amint tehát a Délvidék vizai a Temes, Béga, Nera úgy hegyivei szintén a Balkán-félszigetre utolnak. Érthető ebből a ruméniáknak a hegyeken való terjeszkedése, a szerbségnek a dunai mélyvölgy körüli sora-kozása, a Délvidék soknyelvűsége s közvetítő szerepe és hivatása Magyarországra és a Balkán-félsziget országai között; de érthető másfelől alföldjének plasztikai egysége a Nagy-Alföld kapcsolatában. Attól ki nem szakítható, — kulturális, politikai ösztönzéseit nem a Balkán felől, nem délről észak felé, hanem a Duna folyása irányában észak és nyugat felől kapja.

A torontálvármegyei kultúregyesület szintén a geográfiai tényeknek ad kifejezést, midőn geogr. alapon a művelődésnek és modern államéletnek eszméit ugyane geográfiai és kulturális irányban akarja terjeszteni s a politikai és kulturális összetartozás közérzetét a Duna síkságából kiindulólág Délmagyarországon kiterjeszteni.

Ezért tartotta meg ma ezt a geográfiai felolvasást is, melylyel több, mint egy félóránál zaklattam és kirozttam szíves türelmüket. Mentségem csak egy lehet — mindenki tegye kötelességét a közönség érdekében, amennyire teheti.

polgárának a szívében, mert akkor szabadult fel a szó és gondolat. A középkori holt Magyarország ezen a napon lépett a bizonyos célokért küzdő, a szabadság alapján álló nemzetek sorába, hogy majd azokkal versenyt haladjon. A kiváltságok eltörlésének, az emberi jogok egyenlőségének nagy eszméi ezen a napon jutottak diadalra, hogy beszárnyalják a félvilágot s hirt adjanak a magyar nemzet százados álmából való ébredéséről. Nemcsak lelkünk szent meggyőződésével, hanem egy velünk született, bennünk élő érzéstől áthatva, valljuk és hirdetjük, hogy nekünk március tizenötödikén ünnepelnünk kell.

Ünnepünk kettős ünnep! Ünnepeljük, mint hasznát lelkes polgárai, a nagy eszmék, a nagy alkotások korát; de ünnepet ülünk mi, a mai magyar ifjúság is, mert büszkeséggel tölti el szívünket annak tudata, hogy e 48 események legfényesebbike a márciusi ifjak szereplése volt! A megújulás eszméi már régebb forogtak, csak kitörésük késett! Az erő gyümölcsének már csak egy napsugár volt szüksége, hogy teljesen megérjen! Es e napnak az aranyugra az ifjúság lelkesedése volt. Ez a lelkesedés szaktá szét a fátynót a homályos szemek elől és mutatta meg az irányt, amelyen a nemzetnek a „Szabadság! Egyenlőség! Testvériség!” felé haladnia kell.

Tanuljunk meg a márciusi ifjak példájából, hogy a nemzet ügyéért folytatott küzdelemben fegyverünk ne legyen a szó, hanem a tett. Ahol pedig ifju erőnk és tapasztalatunk a tette még gyengének mutatkozik, pótoljuk azt lelkesedésünk tiszta tűzével.

Ünnepeljünk tehát március idusán! Okulás, erő, lelkesedés száll szívünkbe s e három fegyverrel felvértezve hivatva leszünk arra, hogy hazánk sorsát ne csak a boldogulás útjára tereljük, hanem azon vigyünk is minden erőnkkel előre! Apolgassuk ezen emléket, hisz nagy szükség van rá ennek a szegény hazának, hogy fiai szívéből ki ne vesszon a kegyelet; el ne muljék az emlékeztető azokra a nagyokra, kik életüket, vérüket áldozták a hazáért. Nagy szükség van rá, hogy dicső példájuk bátorisága a csüggedőket, erősítse az ingadozókat és felkorbácsolja a meghunyászkodókat. Jusson eszünkbe, hogy a szabadság oltára égő tűz, melyet éleszteni — kincs, melyet őrizni — ideálkép, melyet imádnunk kell.

Magyar anyák, szépséges hajadon leányzók, kik kötelességük teljesítésében elfaradt családapának, törekvő ifjakot lelkét felvidítják s e hazának új lelkes nemzedéket neveltek.

S ti ifjak, hazánk virágoi, nemzetünk reményesei, ábrándjaink letéteményesei, küzdelmünk folytatói.

Öltetek ünnepi köntöst ezen a napon, élesszéték az oltári lángot, mely 1848. március 15-én lobbant fel s ne hagyjátok kialudni soha.

A munka még nincs bevégezve, vegye ki rézzét mindenki belőle, hogy amit apának 60 év előtt március Idusán álmodtak, ne maradjon álom, hanem legyen testet öltő valóság: a szabad, független, boldog Magyarország!

Mészáros Pál.

— Személyi hír. Jankó Agoston alispán hivatalos ügyekben Budapestre utazott.

— Áthelyezés. A m. kir. pénzügyminiszter Kövesdy József nagybecskereki pénzügyi titkárt hasonló minőségben a mármaroszigeti m. kir. pénzügyigazgatóságához áthelyezte.

— Március 15-ike. Mint már megírtuk, a nagybecskereki kaszinó-társulat a szabadság napjának hatvanadik évfordulóját lelkes ünnepel üli meg március 15-ikén. Az ünnepély a kaszinó nagytermében lesz d. e. 11 órakor a következő műsorral:

1. Himnusz. Zenekarral kísérvé előadja a polgári és felső kereskedelmi iskola ifjúsági énekkara.

2. Elnöki megnyitó beszéd. Mondja Franz J. L. ur, a kaszinó elnöke.

3. Óda. Irta Lampérth Géza. Szavalja Mihelics Ilona k. a.

4. Ünnepi beszéd. Elmondja dr. Vinczehid Ernő m. főjegyző ur.

5. Szózat. Zenekarral kísérvé előadja a polg. és felső kereskedelmi iskola ifjúsági énekkara.

Az ünnepély befejezéseül a közönség Kiss Ernő szobrához vonul. Itt:

6. Talpra magyar. Irta Petőfi Sándor, szavalja Wodraschka Béla közig. tanfolyam-hallgató.

7. Himnusz. Éneklé a közig. tanfolyam énekkara.

8. A szobor megkoszorúzása.

Nagyszentmiklóson szokatlan nagy ünnepélyességgel fogja ez idén egy Magyar Társaskör, a Polgári Casino és a Révay Önképzőkör a magyar szabadság üjjászületésének 60-ik évfordulóját megünnepelni. A két kaszinóban társas-vacsora lesz és mindkét helyen díszszónokok fogják ecselelni a nap fontosságát.

A nagyszentmiklósi m. kir. állami Berta polgári iskola Révay Önképzőköre március 15-én délelőt 11 órakor az intézeti tornacsarnokban fogja megünnepelni a következő műsorral:

1. Nemzeti induló. Előadja az ifjúsági énekkar.
2. Magyító ünnepi beszéd. Tartja Tóthi József.
3. Magyar fiúk. Szavalat. Előadja Jeszenszky Zoltán III. o. t.
4. Dalegyvágó. Előadja az ifj. énekkar.
5. Hatvan év után. Drámai költemény. Szereplők: Magyar ifjak: Tarján Bertalan IV. o. t., Tóth András IV. o. t. Előledőlen: Kuez József IV. o. t. Idősen ifju: Link Mihály IV. o. t.
6. Nemzeti Hymnus. Előadja az ifjúsági énekkar.
7. Március 15. Irta Lipcsey Ádám. Szavalja Marinov Ferenc II. o. t.
8. Szózat. Előadja az ifjúsági énekkar.

— A városi központi választmány ülése. Nagybecskerek városának központi választmánya tegnap délután dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével ülést tartott, melyen jelen voltak: Franz J. L., Végh Károly, Szávis Sándor, dr. Brájer Lajos választmányi tagok, Matanovich György v. jegyző. Az ülésen tárgyaltak a m. kir. belügyminiszter leiratát, melylyei a választói névjegyzék kiigazítását s a megfelelő intézkedések megtételét rendeli el. A választmány a névjegyzék kiigazítására egy háromtagu bizottságot küld ki, Végh Károly, Tarnay Ferenc és Radojsics Tivadar személyében. Ezzel az ülés véget ért.

— Eljegyzés. Fullajtár István nagyszentmiklósi földbirtokos, tartalékos huszár hadnagy eljegyezte Korber Miklós ottani börgyáros leányát, Anuskát.

— A kultúregyesület társadalomtudományi előadása. A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület második társadalomtudományi előadását holnap március 11-ikén szerdán este tartja a Lloyd-társulat nagytermében. Az előadó dr. Farkas Geiza lesz, aki a „Jövő társadalom nevelése” címén tart előadást. Az előadás, a mely iránt széles körben nagy az érdeklődés, este 8 órakor kezdődik. Belépődij nincs s a Lloyd-társulat szívesen fogad mindenkit az előadáson.

— Az alsótszai halászi társulat megalakulása. Az alsótszai halászi társulat ma délelőt tartotta alakuló ülését a vármegyeházán dr. Vinczehid Ernő m. főjegyző elnöklésével. Az ülésen, melyen az országos halászi felügyelőség részéről Répássy Miklós kir. főmérnök jelent meg, Rigó István előadása után kimondták, hogy a társulat a Tiszának Titeltől Óbecséig terjedő vonalán a halászat okzerü kezelésére érdekében újra megalakul. A társulat elnökévé megválasztották Koronghy Gyula földbirtokost, ügyvezető alelnökeknek: Harnoncourt Félix grótot, Kéler Akost, Breitkopf Kálmánt, Vlaskalics Milánt és Mihály Sándort.

— Adomány a vármegyei múzeumnak. Hertelendy József Torontálvármegye néhai főispánjának örökösei most több a vármegye történetével kapcsolatos értékes tárgyat adományoztak a torontálvármegyei múzeumnak. Az adományozott tárgyak a következők:

1. Versecs sz. kir. város albuma 1884. évből.
2. Kanizsai szolgabírói járás tisztviselőinek albuma 1879. évből.
3. Hertelendyfalva alapköltetelének jegyzőkönyve 1882-ből.
4. Hertelendyfalva kiadóónya alapköltetelének jegyzőkönyve 1891-ből.
5. Járási tisztviselőik albuma 1877-ből.
6. „Überschwemmungs Szegedin” (kép).
7. Radosavlyevics főbíró dekorálása (kép).
8. Lebanovics István módosi főbíró dekorálása (kép).
9. Gyertyámos község tápintézete Szegeden (kép).

— A kultúregyesület vidéki tanfolyamai. A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesületnek a vármegye különböző vidékén rendezett magyar nyelvi ismétlő tanfolyamai közül március 5-ikén Torontálalmáson volt a záróvizsga. Itt a tanfolyam vizsgáján megjelent

Müncheni „Salvator-sör“ kapható egész március hónapban át.
Minden nap friss csapolás.
Ezenkívül a „Szent István-sör“ is állandóan esapon van.

MARCOIN JENŐ kaszinó vendéglős.

a kulturregyesület részéről dr. Vinczehidly Ernő m. főjegyző, dr. Gyertyánffy Jenő jár. főszolgabíróval, a községi előjáróság, iskolaszék tagjai, valamint a lakosság közül számosan. Az elnemetesedett magyar községben 43-an vettek részt a tél folyamán rendezett tanfolyamon, a kikkel László Lajos, Kincses István és Dobos Kornél tanítók szép eredményt értek el. A kulturregyesület képviselői a tanítók fáradozását meleg szavakban megköszönték s a kulturregyesület igazgatója buzdította őket a további munkásságra.

— **Ösztöndíj a közép ipariskolába járó tanulók részére.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a Damaszkini-féle alapítványból létesített egy négyszáz (400) koronából álló ösztöndíjra ezennel pályázatot hirdet. Pályázhatnak az ország bármely közép ipariskolájának kitűnő előmenetelű és jó magaviseletű növendékei illetőség s hovatartozásuk kivételével. Az ösztöndíj az alapító levél rendelkezéséhez képest csak egy évre, jelen esetben az 1907/8. isk. évre szól. Pályázati határidő 1908. évi március hó 30. Az iskolai, vagyontalansági és illetőségi bizonyítványokkal felszerelt kérvények a fentjelzett határidőig az illetékes iskolai hatóság újon minősítési táblázat kapcsán Torontálvármegye kir. tanfelügyelőségéhez felterjesztendők.

— **Halálozás.** Sulyos csapás érte Abt István nagybecskereki földbirtokost: neje szül. Burján Vilma tegnap Budapesten rövid, de nehéz szenvedés után meghalt. A viruló szép, alig 21 éves nő rövid idővel elszáradt betegedett meg s állapota a múlt héten annyira súlyosbodott, hogy Budapesten kénytelen volt magát életveszélyes operációnak alávetni. Állapotán már nem segíthetett az orvosi tudomány s a szerencsétlen asszonyt tegnap kínos szenvedés után megváltotta a halál. A rokonszenves fiatal asszony tragikus elhunyt városszerle élénk részvétet kelt.

— **A nagybecskereki keresztény nőegylet** folyó hó 12-én tea-estélyt ad a szokott zene és más előadásokkal a polgári iskola dísztermében este 8 órakor kezdődőleg, melyre ezután hívja meg az estély iránt érdeklődő n. é. közönséget. Részvételi jegy 1 kor., mit szardán estig lehet kapni Szalay Józsefné elnökénél.

— **z országos férfőtlenítő tanfolyamból.** A belügyminiszter felszólítására Nagybecskerek várososa folyó évi február hó 10-én Becker József rendőrmestert és egészségügyi közegyet küldte fel Budapestre az országos férfőtlenítő tanfolyamra. Becker József, ki a közegészségügyre nézve oly fontos tanfolyamról ma érkezett vissza, az egész országból összesereplett hallgatók közül a legjobban, kitűnő sikerrel végzte a kurzus egy elméleti, mint gyakorlati részét. A Budapesten dühöngő kiütéses hagymázjárvány alkalmával különösen gyakorlatilag volt alkalmas tapasztalatokat szerzeni, ami városunk közegészségügyi viszonyaira, melynek emelésére a hatóság dr. Weitzerschan vár. főorvos és dr. Mencezer Izidor rendőrorvossal karöltve minden elképzelhető eszközt, csakis előnyére válhat.

— **A zentai vashíd.** A Torontált és Bácskát összekötő vashíd immár teljes befejezéséhez közeleg. A múlt hét folyamán Zenta város kérelme folytán megvizsgálta a hidat Szántó Antal, miniszteri tanácsos, az építés vezetője és megállapította, hogy a híd mintegy 10 nap múlva át lehet adni a gyalogforgalomnak. Ezidő szerint még kesellettik az átadást, mert a gyalogosok háborgatnak munkájukban a hid padlózatán dolgozó munkásokat. A legnagyobb valószínűség szerint a jövő hó elején már a kocsiforgalom is megnyílik az új hidon.

— **Haszonállatok vizsgálata.** A tavaszi haszonállatok vizsgálata f. hó 26. és 27-én a Gradnolica—Csontika városrész állománya részére a vásártéren, 30. és 31-én az Oppova—Budzsák és Amerika városrész állomai részére az écskai sorompón kívül levő térségen, a németnegyed állatállománya részére pedig április 3. és 4-én a németnegyedi bika-istálló előtt fog megtartatni. A vizsgálat akként fog megegyezni, hogy az első napon mind a 10 állomány, a második napon a 8200/908. sz. m. r. alapján pedig a szarvasmarhák megvizsgálása oly módon fog megtörténni, hogy a gazdák kötelesek lesznek az állatokat egyenként úgy elővezetni, hogy mással érintkezésbe ne jöjjenek. Ezen rendeletet a miniszter abból kifolyólag adta ki, hogy az országban a ragályos száj- és körömbetegség a tél folyamán alig 8—10 községre szorítkozott. Ezért a betegség tovább terjesztésének megállítását szempontjából szükségesnek látta a miniszter, hogy a hasított körmü állatok, de különösen a szarvasmarhák egyenként a száj- és köröm megvizsgálásának vettessenek alá, ami elejét veszi a betegség továbbterjesztésének és esetleges eltitkolásának. Az állatok elővezetésére

a rendőrség az állat tulajdonosokat szigorú rendbírás mellett hívta fel. A vizsgálatot Fülepp György városi főállatorvos fogja megejteni.

— **Vigyázatlanság a fegyverrel.** A fegyverrel való vigyázatlanságnak ismét áldozata van. Bótoson a múlt éjjel Abrahamov Mihály és Nesztorov Milán községi örök együtt iddógláltak a korecskában. Ivás közben Nesztorov fegyverét mutogatta társának, miközben azonban oly vigyázatlanul járt el, hogy a fegyver egyszerre csak elsült s a golyó Abrahamovot találta. A szerencsétlen ember, akinek a golyó a szájába hatolt, nyomban holtan rogyott össze. Nesztorovot letartóztatták.

— **Az emberbarátok figyelmébe.** Egy nagybecskereki asszony, kinek férje Amerikába ment s őt itthagya négy apró gyermekével támasznélkül, a legnagyobb nyomorral küzd. Ajánljuk a szegény asszonyt az emberbarátok jóindulatába. Adományokat elfogad lapunk szerkesztősége.

A tüdőbaj minden

eseteiben a SCOTT-féle Emulsió azonnal használható. A SCOTT-féle Emulsió nemcsak a beteg testrészeket gyógyítja, hanem egészséget és erőt kölcsönöz az egész szervezetnek.

A SCOTT-féle Emulsió specifikus megbízható szer

mindennemű tüdőbaj

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védelmet nyújt a hamisítás ellen — a hamisítást — kérjük figyelembe venni.

ellen és nemcsak biztos szer, hanem a legolcsóbb is. Nagyfokú gyógyító- és táp-ereje annak tulajdonítható, hogy előállításához a legfinomabb, legtisztább és leghatásosabb anyagokat, melyek egyáltalán beszerezhetők, veszik, továbbá azon tulajdonságának, hogy az eredeti felülmúlhatatlan SCOTT-féle előállítási mód folytán nemcsak ízletes, hanem rendkívül könnyen emészthető is.

22b—3.3

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

TAVIRATOK.

Országgyűlés.

— **A képviselőház ülése.** —

Budapest, március 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésén minden érdeklődés nélkül folyt tovább a házszabályrevízió vitája, amelyen ma három szónok vett részt, akik mind a javaslat ellen beszéltek.

Az ülést kevés képviselő jelenlétében Justh Gyula elnök nyitotta meg 10 óra után. Az ülésen jelen voltak az összes miniszterek Zichy Aladár gróf kivételével.

Az elnöki előterjesztések után rögtön rátértek a házszabályrevízió tárgyalására.

Elsőnek ma Manojlovics János nemzetiségi, az ozorai kerület képviselője szólalt föl, aki azt fejtette, hogy a házszabályrevízió a nemzetiségek és horvátok miatt fölösleges és szükségtelen. Egyébként kijelentette, hogy a Nagy Emil-féle javaslatot nem fogadja el.

Utána Polónyi Géza személyes kérdésben a cáfolatokkal szemben kijelentte, hogy Andrásfy Gyula gróf igenis mondotta azt, hogy vegye át a kormányt a függetlenségi párt s hogy ezt ő támogatni fogja a királynál. Ezt többen igazolhatják.

Csepány Géza disszidens beszélt ezután a házszabályrevízió ellen, amelyet teljesen helytelen. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a revíziót vegyék le a napirendről.

Vlád Aurél személyes kérdésben történt felszólalása után Ivánka Milán nemzetiségi szólalt föl s hosszasan beszélt a revízió ellen. Ivánka ki is beszélt az ülést.

Minisztertanács.

Budapest, március 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház miniszterelnöki termében ma délelőtt fél 11 órakor Wekerle Sándor elnöklésével minisztertanács volt, amelyen a kabinet valamennyi tagja részt vett, Zichy Aladár gróf kivételével. A minisztertanács, a kiszivárgott hírek szerint, a delegáció ülészakának

berekesztésével, valamint a politikai helyzettel foglalkozott.

A nők választójoga.

Budapest, március 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Nam mindennapi látványt nyújtott ma a képviselőház. Ma délelőtt tiszteleggett ugyanis a képviselőházban Bedy Schwimmer Róza vezetésével a feminista egyesületének 30 tagú küldöttsége a Házelnöknel és a belügyminiszternél a nők választói joga érdekében. A képviselőházban jelenlevő képviselők mind a küldöttség köré gyűltek s zajosan megéljeneték a küldöttséget. A küldöttség előbb Justh Gyula házelnöknel tiszteleggett, kinek Szabados Klótd olvasta föl gépírási szövegéből a küldöttség kívánságát, hogy a választói jog adassék meg a nőknek is. Justh Gyula házelnök kijelentette, hogy érdemben nem szólhat, de az ő ismeretes álláspontja ebben a kérdésben nem változott s azon lesz, hogy a magyar nők kérése tekintetbe legyen véve, mert szellemi képességük elég bizonyíték a kérés igazsága mellett.

Ezután Andrásfy Gyula gróf belügyminiszternél tiszteleggett a küldöttség, aki előtt Bedy Schwimmer Róza fejtette ki a nők kérését. Andrásfy Gyula gróf válaszában hangoztatta, hogy a mai társadalmi főfogás még nem érett meg arra, hogy a nőknek szavazati jogot adjanak. A politikai életben igen sok kellemetlenség van, amelyet a gyöngébb nő nemmel megosztani nem lehet. A maga részéről férfias kötelességének tartja kijelenteni, hogy a mai nevelés mellett a nőknek a szavazati jogot megadni nem lehet.

A küldöttség még Wekerle Sándor miniszterelnöknel is akart tisztelegni, de a miniszterelnök elfoglaltsága miatt nem fogadhatta a feministákat.

A trencsényi választás.

Budapest, március 10. (A „Torontál” ered. távirata.) Tegnap késő este ért véget a trencsényi választás, amelyen Béla Henrik alkotmánypárti jelöltet Stur Károly pártokivülvél szemben 334 szótöbbséggel képviselővé választották.

A városok és az adóreform.

Budapest, március 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Thaly Kálmán ma délutánra az összes városi képviselőket értekezletre hívta össze az adóreform tárgyában.

Az új ellenzéki párt.

Budapest, március 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) A disszidens képviselők ma délután értekezletet tartanak, amelyen külön párttá alakulnak. Az új ellenzéki párt címe hirt szerint „Függetlenségi balpárt” lenne.

Tüntetések a fővárosban.

Budapest, március 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Tegnap két nagyobb tüntetés is volt a fővárosban. Az egyik az egyetemi ifjaké volt, akik a Sas-körben tüntető gyűlést tartottak a házszabályrevízió ellen. Itt azonban sokan az ellenkező véleményen voltak, amiből nagy vereség támadt, úgy hogy a kiküldött rendőrtisztviselő kénytelen volt feloszlítani a gyűlést.

A másik tüntetést a szociáldemokraták rendezték az általános választói jog mellett. Mintegy kétezeren ugyanis a függetlenségi párt elé akartak vonulni, hogy a választói jog mellett tüntessenek. A rendőrség szétverte őket, mire a tüntetők kisebb csoportokra oszlottak s ezek egyike a Nemzeti kaszinó és az Országos kaszinó elé vonult s a két kaszinó ablakait bevverte. A rendőrség hamarosan itt is szétverte a tüntetőket s 26 embert bevitt a rendőrségre.

Automobil szerencsétlenség.

Budapest, március 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ma súlyos automobil szerencsétlenség történt a Lipót-köruton. Egy automobil, amelyben a chauffeuron kívül egy ur és egy fiatal leány ült, összeütközött egy bérkocsival. Az összeütközés következtében Lambert Ferenc bérkocsis életveszélyesen, a bérkocsiban ülő Diener Elemér mérnök pedig súlyosan megsebesült. A bérkocsi lovát az automobil agyonzúzta. Az automobilban ülőknek semmi bajuk sem esett.

Határidő-üzlet.

Budapest, március 10. (A nagybecskerek Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1908.)	24 24
Buza (októberre 1908.)	19 80
Rozs (áprilisra 1908.)	21 58
Rozs (októberre 1908.)	17 52
Zab (áprilisra 1908.)	15 72
Tergeri (májusra 1908.)	13 36

587/968. sz. Az alibunári főszolgabíró.

Pályázati hirdetés.

A Számos községben elhalálozás folytán megürült s 1000 korona javadalmazással egybekötött községi segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom az ezen állásra pályázókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám márc. hó 31-éig adják be.

Alibunár, 1908. évi márc. 1.

Radonits,
főszolgabíró.

254-3.3

382/1908. kig. sz.

261-3.2

Hirdetés.

Közhirre tétetik, hogy Nyerő község 3000 kat. holdnyi határában gyakorlandó vadászati jog

1908. évi aug. hó 1-től számítandó 6 (hat) egymásután következő évre f. évi március hó 28-án d. e. 10 órakor Nyerő község-házánál szóbeli nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni.

Árverési feltételek a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában megtekinthetők.

Nyerő, 1908. évi március hó 6.

Retzler József,
jegyző.

Bruder József,
bíró.

Nyomdász-tanuló

azonnal felvétetik.

539/1908. szám.

264-1.1

Vásárhirdetés.

A károlyfalvai József nagyvásár f. évi március hó 19-én kezdődik s március hó 22-én végződik. — Mindennemű állatok felhajtása meg van engedve. Vasuti állomás helyben.

Teljesen elkülönített

butorozott

garçonlakás

villanyvilágítással kiadó.

Deák Ferenc-utca 7.

27-x.40

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujonnan berendezve — kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg leg-tisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsavforrásokból szódavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra mesterségesen előállított, kevésbé kiadós szénsavval. — Megbízható, szigorúan lelkiismeretes kiszolgálás!

BUZIÁSFÜRDŐI ÁSVANY- ES GYOGYVIZEK

1/1 és 1/2 literes üvegekben.

— Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utol nem ért gyógyhatás. — Elsőrendű asztali víz! — Felvilágosítással készségesen szolgál Muschong-buziásfürdői szénsavművek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdő.

Sürgönyzím: Muschong, Buziásfürdő. Interurban telefon 18. szám.

Ügyeshelyi képviselők kerestetnek.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a

„TORONTÁL” KIADÓHIVATALÁBAN.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál Nagybecskereken.